

12.2.2002

149/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki

POLIISIN VIRKAPUVUN KÄYTTÖ VAPAA-AIKANA

1 KANTELU

A pyytää 27.11.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa selvittämään, "toimivatko poliisit oikein ja lain mukaan, kun he vapaa-aikanaan omia henkilökohtaisia etuja vaatiessaan käyttivät virkapukua, joka on tarkoitettu vain virkakäyttöön virka-aikana ja myös useilla poliiseilla oli virka-ase mukana."

3 RATKAISU

Kysymys on poliisimiesten "vetoomuskulkueesta", joka kävi 23.11.2000 jättämässä adressin sisäasiainministeri Ville Itälälle eduskuntatalolla. Tarkemmat tapahtumat käyvät ilmi oheisista selvityksistä.

Virkapuvun käyttämistä koskevat säännökset on selostettu poliisiosaston lausunnossa. Tapahtuma-aikana virkapukua on saanut poliisiyksikön päällikön luvalla saanut käyttää myös vapaa-aikana. Saadun selvityksen mukaan joidenkin poliisiyksiköiden päälliköt olivat tällaisia lupia ko. kulkuetta varten antaneetkin. Poliisin ylijohdon 22.11.2000 antama kielto käyttää virkapukua ei ilmeisestikään ole tavoittanut kaikkia kulkueeseen osallistuneita poliisimiehiä. Tämä on todennäköisesti johtunut mm. kireästä aikataulusta. Toisaalta on ilmeistä, että kulkueeseen on vapaa-ajallaan osallistunut sellaisiakin virkapukuisia poliisimiehiä, jotka ovat olleet tietoisia ylijohdon kiellosta. Poliisiosasto katsoo, että asiassa ei ole ilmennyt kenenkään toiminnassa sen asteista moitittavuutta, että asia antaisi aiheita toimenpiteisiin. Tähänkään nähden en katso, että minulla laillisuusvalvojana olisi aiheita enemmälti ryhtyä selvittämään niiden mahdollisten yksittäisten poliisimiesten henkilöllisyyttä, jotka olisivat poliisin ylijohdon määräystä rikkoneet.

Totean kuitenkin tapahtuneen johdosta seuraavaa.

Virkapuvun käytön yksi tarkoitus on käsitykseni mukaan se, että sen käyttäjä helposti erottuu muista ihmisistä. Näin poliisin virkapuvun käyttäjä yksilöityy poliisimiehen varsin laajat toimivaltuudet omaavaksi virkamieheksi. Vaikka poliisimiehellä onkin tietty toimintavelvollisuus myös vapaa-aikanaan, on mielestäni tärkeää, että virkapuvun käyttö virkatehtävien ulkopuolella tulee kysymykseen vain poikkeustapauksissa. Esimerkiksi kantelun tarkoittaman kaltaisissa joukkokokouksissa voisi häiriötilanteissa olla erittäin vaikeaa erottaa järjestystä ylläpitäviä poliisimiehiä siellä vapaa-ajallaan olevista poliisimiehistä.

Poliisiosaston lausunnosta ilmi käyvällä tavalla poliisiasetuksen 19 §:ää onkin muutettu tässä suhteessa tiukemmaksi. Tämä on edellä lausuttukin huomioon ottaen mielestäni perusteltua.

Saadun selvityksen perusteella ei voida päätellä, että kulkueeseen osallistuneilla poliisimiehillä olisi ollut virka-ase mukana. Sen sijaan virka-aseita on luonnollisesti ollut niillä poliisimiehillä, jotka ovat osallistuneet tilaisuuden liikenteen ohjaamiseen tai jotka muutoin ovat olleet paikalla virkatehtävissä.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella ei ole tullut esiin sellaista menettelyä, joka antaisi minulle laillisuusvalvojana aihetta muihin toimenpiteisiin kuin, että saatan edellä lausumani poliisin ylijohdon tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi sisäasiainministeriön poliisiosastolle.